Nadere verkenning aanbevelingen sociale en veiligheidsschouw en onderzoeken gemengde huisvestingsprojecten

Aan Bestuurlijk team vluchtelingen en bijzondere groepen
Van 5.1, 2, e stedelijk coördinatieteam asielzoekers en vluchtelingen, 5.1, 2, e @amsterdam.nl
Bijlage Bijlage 1: Overzicht aanbevelingen gemengde huisvestingslocaties
Datum 20 april 2021

Aanleiding
Op 12 november jl. heeft het bestuurlijk team vluchtelingen en bijzondere groepen (BT) kennisgenomen van de resultaten van een veiligheidsschouw, een sociale schouw en een samenvatting van twee recente onderzoeken aangaande gemengd wonen met statushouders. Er is afgesproken om in de periode 2020-2023 de aanbevelingen uit de onderzoeken als leidraad te nemen voor behoud van een leefbaar klimaat binnen de gemengde huisvestingsprojecten en om een sociale - &veiligheidsschouw op de gemengde huisvestingslocaties in de periode 2020-2022 geen verder vervolg te geven.

Uit de onderzoeken kwam naar voren dat er op de onderzochte locaties op allerlei gebieden reden tot tevredenheid is over de manier waarop deze woonprojecten op dit moment functioneren, maar dat er ook aandachtspunten zijn waar ruimte voor verbetering is. Deze aandachtspunten hebben de onderzoekers gevat in aanbevelingen. Het stedelijk coördinatieteam asielzoekers en vluchtelingen (SCAV) heeft deze aanbevelingen met verschillende partijen gedeeld en hun reactie erop gevraagd om op deze manier te verkennen of en hoe de aanbevelingen belegd kunnen worden in de organisatie. In dit memo staan de aanbevelingen en of deze uitvoerbaar zijn of niet. Een deel van de aanbevelingen uit de onderzoeken, wordt al uitgevoerd door de betrokken partijen. Deze worden niet in dit memo besproken, maar staan wel in het overzicht in bijlage 1.
Het memo eindigt met een conclusie en voorstel voor vervolgproces.

In dit memo worden de resultaten van de nadere verkenning van de gedane aanbevelingen gedeeld. De aanbevelingen die besproken worden, komen voort uit brede onderzoeken naar diverse gemengde woonlocaties. De aanbevelingen hebben hoofdzakelijk betrekking op de verbeterpunten die uit de onderzoeken naar voren zijn gekomen, wat niet wegneemt dat in de onderzoeken ook veel positieve punten zijn benoemd.

Beslispunten
1. Kennisnemen van de voorstellen die in dit memo gedaan worden om de aanbevelingen uit de twee onderzoeken, uit te voeren.
2. Instemmen met het samen met de betrokken partijen verder uitwerken en beleggen van de aanbevelingen die als uitvoerbaar zijn aangegeven.
3. Instemmen met het vervolgproces.

Betrokken partijen
De aanbevelingen zijn gegroepeerd in thema's, zodat met de betrokken partijen de aanbevelingen konden worden besproken die direct verbonden zijn aan hun afdeling of organisatie. De gemeentelijke partijen die hun terugkoppeling over de aanbevelingen hebben gegeven, zijn: Wonen, stadsdelen, WPI

(Armoedebestrijding, Maatwerkaanpak), G&O (Huisvesting bijzondere groepen), Veiligheid, Zorg en het team Statushouders van de GGD. Daarnaast zijn de aanbevelingen die gerelateerd zijn aan (bevoegdheden van) de woningcorporaties gedeeld met de Amsterdamse Federatie voor Woningcorporaties (AFWC). De woningcorporaties die hun terugkoppeling via de AFWC gedeeld hebben, zijn: de Alliantie, Eigen Haard, De Key, Rochdale en Stadgenoot. Woningcorporatie Ymere heeft aangegeven af te zien van het geven van een terugkoppeling, gezien hun geringe eigen ervaring met gemengde huisvestingslocaties.

Aan alle partijen is gevraagd om hun reactie te geven op de aanbeveling, of zij mogelijkheden zagen de desbetreffende aanbeveling te beleggen binnen hun afdeling of organisatie en indien dat niet het geval was, waar dat hoofdzakelijk aan lag. In de volgende sectie van dit memo worden de aanbevelingen en de voorstellen tot uitvoering van de aanbeveling door de betrokken partijen weergegeven. De volledige terugkoppeling per betrokken partij per aanbeveling is opgenomen in bijlage 1 van dit memo.

Terugkoppeling op en voorstellen tot uitvoering van de aanbevelingen door de betrokken partijen

De aanbevelingen die hieronder besproken worden, zijn alleen de aanbevelingen waarvan de betrokken partijen een mogelijkheid zien om deze uit te voeren, of waarvoor zij juist geen mogelijkheid zien.

Interculturele communicatie – Stadsdelen, WPI Maatwerkaanpak en team Statushouders GGD

Nr.	Aanbeveling	Voorstel tot uitvoering aanbeveling of toelichting waarom aanbeveling niet uitvoerbaar is
1.	Faciliteer / organiseer workshops/trainingen interculturele communicatie (door deskundigen) voor alle bewoners van de huisvestingslocaties, en organiseer dit terugkerend gezien de doorstroom van bewoners op huisvestingslocaties.	**UITVOERBAAR.** Stadsdelen benaderen jaarlijks de organisaties die de community builders ondersteunen op de huisvestingsprojecten om bij hen de behoefte aan trainingen te inventariseren en overleggen dan met WPI Maatwerkaanpak om te onderzoeken welke trainingen er via de maatwerkaanpak gerealiseerd kunnen worden.

Zorg – team Statushouders GGD en afdeling Zorg

Nr.	Aanbeveling	Voorstel tot uitvoering aanbeveling of toelichting waarom aanbeveling niet uitvoerbaar is
1.	Lobby voor het reduceren van wachtlijsten in de ggz zodat statushouders met psychische trauma's tijdige en passende hulp kunnen ontvangen zodat overlast gevend gedrag van getraumatiseerde statushouders op huisvestingsprojecten mogelijk (deels) kan worden voorkomen.	**DEELS UITVOERBAAR.** De noodzaak tot het reduceren van wachtlijsten in de ggz is een terugkerend onderwerp in het gesprek rondom deze zorg, juist ook bij GGZ-hulpverlening aan statushouders. GGD heeft gesprekken met de zorgverzekeraars voor o.a. investering in cultuursensitieve behandeling. Tussen Wonen, GGD en COA worden gesprekken gevoerd over het zogenaamde 'vinkje[1]' dat dient als signalering om van te voren in te kunnen schatten of statushouders passen op een gemengde huisvestingslocatie.

Selectie bewoners gemengde woonprojecten – Wonen, AFWC

[1] Met het vinkje wordt aangegeven dat een vergunninghouder door omstandigheden, die al dan niet aan hem te wijten zijn, extra aandacht nodig heeft bij zijn huisvesting. Het gaat hierbij nadrukkelijk om gedragingen die leiden tot bijvoorbeeld overlast en niet om medische omstandigheden, want die zijn al tijdens het huisvestingsgesprek naar voren gekomen.

Nr.	Aanbeveling	Voorstel tot uitvoering aanbeveling of toelichting waarom aanbeveling niet uitvoerbaar is
1.	Maak, voor zover haalbaar, in samenspraak met het COA een selectie van geschikte statushouders voor de huisvestingsprojecten.	**DEELS UITVOERBAAR**. Het is niet haalbaar om een selectie te maken. In principe plaatst Wonen jongeren gewoon in de projecten. Wel gaat Wonen in 2021 kijken of ze kunnen werken met het eerdergenoemde 'vinkje' in het koppelsysteem van het COA. Als een statushouder dan gekoppeld wordt aan de gemeente Amsterdam moet er eerst een gesprek worden gevoerd. Mocht hieruit blijken dat iemand niet past in een huisvestingsproject, kunnen we daar rekening mee houden. Het vinkje wordt echter in weinig gevallen gebruikt en alleen wanneer er risico's worden gesignaleerd in het azc (zoals bijvoorbeeld geweld, afwijkend gedrag). Het is dus niet te vergelijken met een screening. Dat laatste is niet haalbaar.
2.	Geef community builders een adviserende rol bij het 'aannemen' van nieuwe bewoners in hun gang.	**DEELS UITVOERBAAR.** Voor statushouders is dit niet mogelijk. Wonen moet statushouders in azc's zo snel mogelijk plaatsen nadat zij een vergunning hebben gekregen. Daar is geen ruimte voor een adviserende rol van community builders. Dit is wellicht wel mogelijk bij reguliere jongeren die een motivatie moeten toelichten als zij in een gemengd project willen wonen. De corporaties geven aan dat voor reguliere jongeren, deze aanbeveling al wordt uitgevoerd. Hierbij wordt aangevuld dat het advies niet alleen van community builders hoeft te komen, kan ook een commissie van andere bewoners zijn.

Community-vorming en community builders binnen de gemengde woonlocaties – stadsdelen, AFWC

	Aanbeveling	Voorstel tot uitvoering aanbeveling of toelichting waarom aanbeveling niet uitvoerbaar is
1.	Zorg voor extra community builders op de grotere gemengde huisvestingsprojecten en organiseer evaluatiemomenten met de bewoners.	**UITVOERBAAR.** De belemmering in het uitvoeren van deze aanbeveling zit in het beschikbaar stellen van budget door stadsdelen en/of corporaties om extra middelen vrij te maken om meer community builders in te kunnen zetten. De corporaties geven aan dat deze aanbeveling eigenlijk al uitgevoerd wordt. Het voorstel is om met de betrokken partijen nader te verkennen welke mogelijkheden er voor deze aanbeveling gevonden kunnen worden.
2	Blijf investeren in coaching en externe ondersteuning van de community builders. Er ligt een grote waarde in een actieve betrokken professionele partij die de community builders ondersteunt gedurende de gehele looptijd van de gemengde huisvestingsprojecten.	**NIET UITVOERBAAR (GEEN BUDGET) :** Stadsdelen en corporaties kunnen gezamenlijk nader verkennen welke huisvestingsprojecten duurzame ondersteuning behoeven en bij welke projecten de ondersteuning na een afgebakende periode kan worden afgebouwd. Belangrijk hierbij is om op te merken dat de samenstelling van de community builders vaak (snel) wisselt en het ook belangrijk is dat de professionals goed op elkaar ingespeeld zijn. De belemmering in het beleggen van deze aanbeveling zit in het beschikbaar stellen van budget door stadsdelen en/of corporaties om extra middelen vrij te maken om community builders

	Aanbeveling	Voorstel tot uitvoering aanbeveling of toelichting waarom aanbeveling niet uitvoerbaar is
		gedurende de gehele looptijd van het project te ondersteunen en te coachen.
3.	Organiseer activiteiten op kleinere schaal op basis van gedeelde interesses/gelijkgestemden en blijf statushouders aanmoedigen om zelf activiteiten te organiseren. Geef statushouders een grotere rol bij organiseren van activiteiten. Benadruk activiteiten om met elkaar kennis te maken, vooral voor nieuwe bewoners, ook bij latere instroom..	**UITVOERBAAR.** Stadsdelen, corporaties en de begeleidende organisaties kunnen de aanbevelingen op het gebied van activiteiten voor en communicatie tussen bewoners gezamenlijk verder uitwerken. Dit jaar worden twee bijeenkomsten georganiseerd om onder andere deze punten nader uit te werken.

Projectontwikkeling –afdeling Huisvesting Bijzondere Groepen (HBG), stadsdelen, AFWC

	Aanbeveling	Voorstel tot uitvoering aanbeveling of toelichting waarom aanbeveling niet uitvoerbaar is
1.	Monitoring en borging: wees specifiek in de formulering van de sociale doelen en formuleer deze kleiner en preciezer in project- en beheerplannen en neem op hoe je bereik ervan gaat monitoren.	**UITVOERBAAR** Corporaties, stadsdelen en evt. stedelijk coördinatieteam kunnen de monitoring en evaluaties uitvoeren. Team Huisvesting Bijzondere Groepen (HBG) kan de monitoring en het borgen opnemen in Plan van Aanpak Sociaal.
2.	Streef bij voorkeur naar realisatie van met name kleinere gemengde huisvestingsprojecten (< 150 bewoners).	**DEELS UITVOERBAAR.** De grootste belemmering in de uitvoerbaarheid van deze aanbeveling is dat de realisatie van projecten met een omvang van <250 woningen relatief kostbaar zijn. Kleinere huisvestingsprojecten realiseren betekent voor het behalen van de taakstelling dat er meer locaties ontwikkeld moeten worden. Geschikte locaties zijn in de stad schaars.
3.	Zorg bij grotere complexen voor gescheiden kleinere eenheden met een eigen identiteit / community gevoel, organisatiestructuur en voldoende kleinschalige gezamenlijke ruimtes.	**DEELS UITVOERBAAR.** Woningcorporaties kunnen dit als aandachtspunt bij de uitwerking van het bouwplan opnemen. De mogelijkheden hiervoor verschillen per locatie. Vaak worden de ruimtelijke mogelijkheden beperkt door milieutechnische aspecten (geluid, kabels en leidingen, etc.). Het grootste obstakel voor de uitvoering van deze aanbeveling is het feit dat het inpassen van kleinschalige gezamenlijke ruimtes ten koste gaat van het aantal beschikbare woonunits.
4.	Meer dan 50-75 bewoners: verdeling 66-33% of 75-25% Nederlandse huurders / statushouders. Tot 50-75 bewoners: verdeling 50-50% Nederlandse huurders / statushouders.	**NIET UITVOERBAAR.** Uitgangspunt van Wonen op dit moment is een 50/50-verdeling: iedere statushouder een Nederlandse buur. Een van de corporaties geeft aan dat er bijvoorbeeld ook gedacht zou kunnen worden aan een 'groeimodel' waarbij vanuit een klein aandeel statushouders wordt toegegroeid naar een hoger aandeel (max 50-50). Het obstakel voor deze aanbeveling is dat verlagen van het percentage statushouders in een wooncomplex zal leiden tot een grotere hoeveelheid woningen die ontwikkeld moeten worden om te kunnen voldoen aan de taakstelling.

	Aanbeveling	Voorstel tot uitvoering aanbeveling of toelichting waarom aanbeveling niet uitvoerbaar is
5.	Geef voorkeur aan huisvestingsprojecten waarbij een wisselwerking met de omgeving mogelijk is.	**NIET UITVOERBAAR:** Een concreet voorstel doen voor deze aanbeveling wordt verhinderd door een aantal zaken. G&O doet de inventarisatie en het aanwijzen van nieuwe locaties. De beschikbare (nieuwbouw)locaties zijn zeer schaars en vooral aan de (rafel)randen van de stad te vinden. Hierdoor zijn het vaak meer geïsoleerde locaties die de wisselwerking met de omgeving bemoeilijken. Wel wordt tijdens de inspraak met de omgeving en de stadsdelen gesproken over hoe de locatie zo goed mogelijk ingebed kan worden in de buurt.
6.	Faciliteer, vanuit gemeente en woningbouwcorporaties bij de bestaande alsook de toekomstige gemengde huisvestingsprojecten van meer dan 30 bewoners het sociaal beheer. Ondersteun het sociaal beheer door middel van coaching, trainingen interculturele vaardigheden, een activiteitenbudget en externe ondersteuning.	**NIET UITVOERBAAR (GEEN BUDGET)** In theorie kan het sociaal beheer/extra inzet sociaal opgenomen worden in het Plan van Aanpak Sociaal opgesteld door HBG. Het obstakel voor de uitvoering van deze aanbeveling is de waarschijnlijkheid dat extra middelen nodig zullen zijn. Een activiteitenbudget gefinancierd vanuit incidenteel stadsdelenbudget statushouders en/of buurtbudget en externe ondersteuning / coaching van community builders (inhuur vanuit incidenteel stadsdelenbudget). Voor de inhuur van externe ondersteuning en activiteitenbudget is wel budget noodzakelijk. Het incidenteel budget statushouders neemt af. Mogelijk is deze aanbeveling hierdoor vanaf 2022 niet meer haalbaar. De gemeente is daar met de corporaties over in gesprek.
7.	Functie van gangmakers in Riekerhaven verleggen van een toezichthoudende functie naar een functie die meer inzet op het bevorderen van sociale cohesie. Boetesysteem afschaffen. Bewoners meer aanmoedigen tot het gebruik van de gezamenlijke ruimtes. Ontmoeting draagt bij aan de ontwikkeling van betrokkenheid.	**UITVOERBAAR**. Deze aanbeveling is gericht op de bevoegdheden van de betrokken woningcorporatie. In algemene zin kan het als aandachtspunt opgenomen worden voor de corporaties in het sociaal beheer van het wooncomplex. De corporaties geven allen aan het eens te zijn met deze aanbeveling. 5.1, 2, e geeft aan dat de toezichthoudende functie wordt afgeschaft bij nieuwe Startblokprojecten.

Veiligheid – team Statushouders GGD, veiligheidscoördinator SCAV en afdeling Zorg

Nr.	Aanbeveling	Voorstel tot uitvoering aanbeveling of toelichting waarom aanbeveling niet uitvoerbaar is
1	Met het oog op de psychische kwetsbaarheid van statushouders en wachtlijsten in de zorg, dienen zorgprofessionals binnen de toekomstige buurtteams de komende jaren in ieder geval fysiek zichtbaar te blijven op de gemengde huisvestingsprojecten. Zij nemen daar een zichtbare verantwoordelijkheid in de zorg- en overlast vragen / kwesties zodat het sociaal beheer/ de community builders zich kunnen richten op het creëren van sociale cohesie (en niet op zorg- en overlastvragen).	**NOG UITVOERBAAR.** Ervoor zorg dragen dat de buurtteams bekend zijn met én bij de huisvestingslocaties en snel kunnen schakelen naar zorgpartners en het meldpunt zorg- en woonoverlast. De brugfunctionaris is er in ieder geval nog in 2021/2022 met daarbij ook de taak zichtbaar te zijn op locatie. De buurtteams werken ook *outreachend* daar waar vragen zijn, en daarover kunnen afspraken gemaakt worden.

Conclusie

Uit de terugkoppeling van de betrokken partijen over de aanbevelingen die gedaan zijn in de twee recente onderzoeken naar gemengde huisvestingslocaties blijkt dat een deel van de genoemde aanbevelingen, al bij de gemeentelijke organisatie belegd is. Sommige van deze al in uitvoering zijnde aanbevelingen, kunnen nog verder uitgebreid worden. Deze aanbevelingen en de terugkoppeling van de betrokken partijen zijn terug te vinden in bijlage 1. Van de aanbevelingen die op dit moment nog niet bij de gemeentelijke organisatie of andere betrokken partijen belegd zijn, wordt als hoofdoorzaak voor het niet uitvoerbaar achten van deze aanbevelingen op dit moment, meestal een budgettaire reden genoemd.

Daarnaast blijkt met name uit de terugkoppeling door de betrokken partijen over de aanbevelingen gericht op community building en community builders, dat de wens bestaat om ervoor te zorgen dat ook de professionals goed op elkaar ingespeeld zijn en blijven. Het voorstel is om met alle betrokken partijen een bijeenkomst te organiseren om de uitdagingen die er op de sociale thema's spelen in de gemengde huisvestingslocaties, met elkaar nader te kunnen worden onderzocht en de aanbevelingen daarbij mogelijk verder uit te kunnen werken.

Vervolgproces

1. Om de aanbevelingen die door de betrokken partijen als uitvoerbaar zijn bestempeld, tot uitvoering te brengen, worden afspraken gemaakt tussen de betrokken partijen. Het SCAV draagt zorg voor het organiseren van de afspraken tussen de diverse partijen.
2. Nauwe samenwerking met goede afstemming tussen de betrokken partijen onderling en een integrale benadering van de sociale thema's die spelen op de gemengde huisvestingslocaties komt uit veel van de terugkoppelingen op de aanbevelingen naar voren. Om aan deze behoefte te voldoen, organiseert het SCAV twee bijeenkomsten:
    a. Een inhoudelijke bijeenkomst waar de aanbevelingen nader besproken kunnen worden met de betrokken partijen, hierover afspraken kunnen worden gemaakt en eventuele andere vraagstukken op het gebied van sociale thema's op gemengde woonlocaties ook besproken kunnen worden;
    b. Een bijeenkomst gericht op betrokkenen in het kader van ervaring uitwisselen en kennis delen. Hierbij worden ook de vrijwilligers die als community builder of gangmaker betrokken zijn bij de gemengde woonlocaties centraal gesteld.
3. Daarnaast vergt goede afstemming tussen diverse partijen ook een scherpe coördinatie die de integraliteit van de (uitvoering van) de diverse aanbevelingen, kan bewaken. Het SCAV pakt deze coördinerende taak op.